

JUMHURIYYAR MISRA TA LARABAWA

١٥ Shawwal, ١٤٤٠

MA'AIKATAR ADDININ MUSULUNCI

١٦ Yuni, ٢٠١٩

(١)

BAYAN AIKIN HAJJI SAI KUMA ME NE?

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, wanda a cikin littafinsa mai girma yake cewa: **((Lallai wafanda suka ce: Allah shi ne Ubangijnmu, suna masu iƙirari da kaƙaituwarsa, sannan suka tsaya kyam akan Shari'arsa, mala'iku ne suke sauka zuwa gare su daga lokaci zuwa lokaci, suna ce masu: kada ku ji tsoron sharrin da zai same ku, kada kuma ku yi bakin ciki akan alhairin da zai kubuce maku, a yi masu albishir da aljannar da aka yi masu alkawari ta bakin Annabawa da Manzanni))**. Ina shaida wa babu abin bauta wa da gaskiya sai Allah shi kaƙai, ba shi da abokin tarayya. Ina shaida cewa lallai shugabanmu, kuma Annabinmu Muhammadu, bawan Allah ne, kuma Manzonsa, wanda a cikin Hadisinsa mai girma yake cewa: **(Fiyayyen aiki a wurin Allah Maƙaukakin Sarki shi ne wanda aka dawwama ana yinsa, koda kuwa kaƙan ne)**, ya Ubangiji, ka yi masa salati da tsira, da albarka, shi da Alayensa da Sahabbansa da duk wafanda suka bi tafarkinsu da kyautatawa har zuwa ranar sakamako.

Bayan haka:

Lallai mai lura da sunnonin Allah, da tsarinsa na halitta zai riski irin yanda kwanaki, da watanni, gami da shekaru suke saurin wucewa, rayuwa gaba ƙayanta ba ta wuce wasu ƙididdigaggun numfashi da za su dakata a lokacin da Allah ya hukunta ba, wannan kuwa ba ƙaramin abin lura ba ne ga masu

(2)

tunani da lura, Allah Madaukakin Sarki yana cewa: **((Shi Allah shi ne ya sanya dare da rana domin su rinka kwafe makwafin juna, ya kuma yi haka ne saboda mai son ya tuna Allah ya tuna da shi, ko mai son ya gode masa shi ma ya gode masa))**.

Ganin cewa da karɓaɓɓen aikin Hajji ne Allah Madaukakin Sarki yake yafe zunubai, mutum ya zamo tamkar ranar da mahaifiyarsa ta haife shi, a inda Annabi (Sallallahu alaiHi wa sallam) yake cewa: **(Duk wanda ya yi aikin Hajji bai yi zantukan batsa ba, bai kuma yi fasikanci ba, zai komo tamkar ranar da mahaifiyarsa ta haife shi)**, to dole ne mai hankali ya ribaci wannan falala da Allah ya yi masa ta hanyar nesantar sauran ayyukan zunubi, ya fuskanci Allah da tsarkakakkiyar zuciya mai cike da ikhlasi.

Ya kamata zuciyar mahajjanci ta cika da ganin girman ni'imar da Allah Madaukakin Sarki ya yi masa tun da ya ba shi daman gabatar da wannan ibada, ya kuma san cewa lallai hakan yana buƙatar gode wa wanda ya yi masa wannan ni'ima ta hanyar **dawwama akan aikata ayyukan alhairi**, lallai ayyukan da'a da biyayya ba su taƙaita kawai da wani lokaci, ko wuri ba, a'a, abubuwa ne da suke cigaba matuƙar dan Adam yana raye, ya kuma cika sharuɗɗan zama mukallafi, wannan ne tadar Annabinmu mai karamci (Sallallahu alaiHi wa sallam), lallai dawwama akan ayyukan biyayya, da na ibadu yi wa maganar Allah Madaukakin Sarki biyayya ne a inda yake cewa: **((Ka bauta wa Ubangijinka tsawon rayuwa har mutuwa ta zo maka))**, da maganarsa mai girma da daukaka da take cewa:

(۳)

((Idan ka kammala al'amurran kira da na jahadi, to ka kara himma wajen ibada kada ka gajiya da kanka akai.. Kuma zuwa ga Ubangijinka shi kadai ne kawai ya kamata ka fuskantar da bukatunka)), ma'ana idan ka gama wata ibada da biyayya, to ka shagaltu da wata ibadar kana mai neman yardar Allah Madaukakin Sarki.

Lallai dawwama akan aiki na gari na cikin manyan ayyukan da Allah mai girma da daukaka ya fi so, kuma hakan dalili ne na kyakkyawan farshe, an ruwaito Hadisi daga Sayyida A'isha (Allah ya kara yarda da ita) tana cewa: Na tambayi Annabi (Sallallahu alaiHi wa sallam) akan wane aiki ne Allah ya fi so? Sai ya ce: **(Wanda aka dawwama ana yi koda kuwa kadan ne)**, kai madalla da wanda Allah ya datar da shi zuwa ga yi masa biyayya, ya kuma kyautata aikin nasa da dabi'insa, sannan ya tsaya da gaske wajen biya wa mutane bukatunsa, da yaye masu damuwa, da yada alhairi a cikin al'umma da kasa baki daya.

Idan Allah Madaukakin Sarki ya datar da mumuni zuwa ga gabatar da ibadar aikin Hajji, wannan ba yana nufin ya gabatar da farshen biyayya ba ne, hasali ma akwai ayyukan alhairi masu tarin yawa da da zai iya kusantar Allah mai girma da buwaya da su, kaman yawaita ibadu da nafilfil: sallah da azumi da tsayawa wajen samar da maslahar bayi da na kasa, da rainon marayu, da gaisar da marasa lafiya, da sauransu cikin ayyukan da za su daukaka darajarsa da matsayinsa a wurin Allah Madaukakin Sarki, an ruwaito Hadisi daga Sayyiduna Abuhuraira (Allah ya kara yarda da shi) ya ce: Manzon Allah

(£)

(SallalLahu alaiHi wa sallam) ya ce: (Lallai Allah Madfaukakin Sarki ya ce: Duk wanda ya ki waliyyi na, to ina sanar da shi ya shirya yaki da ni, bawana bai taɓa kusanta da ni da wani abu da ya fi abin da na farlanta masa ba, bawana ba zai gushe yana kusanta ta da nafilfili ba, har sai na so shi, idan na so shi zan zama masa jinsa da yake ji da shi, da ganinsa da yake gani da shi, da hannunsa da yake rife abu da shi, da kafarsa da yake tafiya da ita, idan ya roke ni, wallahi zan ba shi, idan kuma ya nemi tsari na, wallahi zan tseratar da shi).

Haka ma ya kamata tasirin aikin Hajji ya bayyana a cikin **kyawawab dabi'un mahajjanci da mu'amalolinsa**, wannan kam yana cikin alamomin cewa an amshi aikin Hajjinsa, ya yi wa mutane mu'amala da dabi'u masu kyau, kuma na gari, ya kuma cike takaitawar da yake yi kafin aikin Hajjinsa, hakan ya bayyana a cikin mu'amalarsa tare da iyalansa: uba da uwa da mata da 'ya'ya, da sadar da zumunci, da makamantan haka cikin ayyukan alhairi da biyayya a tare da daukacin mutane, Allah mai girma yana cewa: ((Kai, lallai mutane sun yawaita magana akan al'amarin alkibla, kai ka ce ita ce alhairi ita daya kacal, wannan kuma ba shi ne gaskiya ba, ba fuskantar wani sashe a gabashi ko yammaci shi ne kashin-bayan addini ko matattara alhairi ba, matattara alhairi yana cikin abubuwa ne masu dama, wasu suna cikin rukunna ingantacciyar akida ne, wasu kuma suna cikin tushen ayyuka na gari da ibadu. Na farko shi ne: imani da Allah, da ranar tashin alkiyama, da hisabi, da abubuwan da za su biyo bayan haka a ranar alkiyama, da imani da mala'iku da littattafan da aka saukar

(e)

wa Annabawa, da ma su kansu Annabawan. Na biyu shi ne: bayar da dukiya cikin jin dadin rai ga talakawa, makusanta da marayu da wafanda bukatsu da rashi suka yi masu yawa, da matafiyan da guzuri ya yanke masu, ba su da abin da zai isar da su zuwa ga manufarsu, da masu rokon mutane da bukatsu ta tilasta masu yin haka, da kuma ciyarwa don manufar 'yanta bayi da 'yanta wuyayensu ga barin bauta. Na uku: kiyaye sallah. Na huɗu: fitar da zakkar da aka wajabta. Na biyar: cika alkawari a rai da dukiya. Na shida: hakuri akan cutar da za ta fada wa rai ko dukiya, ko lokacin haɗuwa da abokan gaba a wurin yaƙi. Wafanda suka haɗa waɗannan akidu da ayyuka na alhairi su ne wafanda suka yi gaskiya cikin imaninsu, su ne wafanda suka ji tsoron kafirci da kaskanci, suka kuma nesance su)).

Dole ne ibadar aikin Hajji ta bar wani tasiri a cikin dabi'un mahajjanci, domin dai ibadar Hajji ba surkulle da babu wata manufa a cikinta ba, hasali ma ibada ce da aka shar'anta domin da daukaka girman dan Adam, ta kai shi zuwa ga kololuwar dabi'u, Allah mai girma da daukaka yana cewa: ((Hajji na kasancewa ne a wasu watanni da kuka sani, domin dai al'amarin Hajji sananne ne a wajenku tun zamanin Annabi Ibrahim (AlaiHis-Salām), wanda shi ne: watan Shawwal da Zul-ki'ida da Zul-haj, duk wanda ya kuduri aniyar aikin Hajji a cikin waɗannan watanni, ya kuma fara shi, to, ya kiyaye ladubbansa, cikin ladubban Hajji: lallai ne mai harama ya tsarkaka ga barin kusantar mata, da sabo na zagi da makamantan haka, haka ma ya nesanci gardama da ba'a tare

(٧)

da waninsa cikin mahajjata, ya nesanci duk wani abin da zai kai zuwa ga fada da husuma, duka wannan saboda mahajjanci ya fita daga harami yana cikin tsarkake zuciyar, ya yi kokari matuka wajen aikata alhairi da neman lada daga Allah ta hanyar aikata ayyuka na gari, lallai Allah yana da cikakken masaniya game da haka, zai kuma saka masa akan haka, ku yi guzuri da tsoron Allah da bin umurninsa da nesantar haninsa saboda lahirarku, lallai wannan shi ne fiyayyen guzuri, ku ji tsoron Allah akan abin da kuke aikatawa da wanda kuke bari, kamar dai yadda hakan shi ne aiki da hankali da hikima, kada ku gurbata ayyukanku da tabban son zuciyar da neman duniya)), Manzoni Allah (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(Wanda duk ya zo wannan daki, bai yi zantuttukan batsa ba, bai kuma yi fasikanci ba zai koma tamkar yadda mahaifiyarsa ta haife shi)**, an tambayi Imam al-Hasanul Basriy (Allah ya kara masa rahama) cewa: shin karɓaɓɓen aikin Hajji ba shi da sakamako sai aljanna? Sai ya ce: alamar tabbatar haka shi ne ya dawo yana mai gudun duniya, yana kuma kwadayin lahira, aka sake tambayarsa: shin sakamakon aikin Hajji shi ne gafarta zunubai? Ya ce: alamar tabbatar haka shi ne ya kaurace wa munanan ayyukan da yake yi.

Idan ibada ba ta yi tasiri a cikin dabi'un dan Adam ta hanyar kyautata su ba, to lallai ba ta da wani kima a duniya, balle har a amfana da ita a ranar lahira, Annabinmu (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(Shin ko ku san wane ne muflisi?)**, sai suka ce: Ya Manzoni Allah, muflisi a cikinmu shi ne: shi ne wanda ba

(Y)

shi dukiya, da kayan alatu na duniya, sai (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya ce: **(Muflisi a cikin al'umma ta shi ne wanda a ranar alkiyama zai zo da sallarsa da azuminsa da zakkarsa a cike, amma kuma ya zagi wannan, ya kuma yi wa wancan kazafi, ya ci dukiyar wannan, ya zubar da jinin wancan, ya daki wannan, a biya wannan daga cikin kyawawan ayyukansa, wancan ma daga kyawawan ayyukansa, har sai idan kyawawan ayyukansa sun kare kafin a gama biyan kurukuran da ya tafka, sai a dauko zunubansu a jibga masa, sannan a jefa shi cikin wuta)**, haka ma lokacin da aka tambayi (Sallallahu alaiHi wa sallam): Ya Manzon Allah, lallai ana fadin yawan sallar wance da azuminta, da sadakarta, amma dai tana cutar da makwabtanta da harshenta, sai ya ce: **('yar wuta ce)**, aka ce: wance kuma ana fadin karancin azuminta da sadakarta da sallarta, amma dai tana sadaka da kwanukan cikwi, ba kuma ta cutar da makwabtanta da harshenta, sai ya ce: **('yar aljanna ce)**.

A cikin abubuwan da ya kamata bawa ya kiyaye akwai: **kyakkyawan karshe**, abin da hakan yake nufi shi ne: Allah Madaukakin Sarki ya datar da bawansa kafin wafatinsa da nesantar ayyukan da za su sanya Allah ya yi fushi da shi, ya kuma sauka masa hanyoyin tuba daga zunubai sa sabon da ya aikata, ya kuma fuskancin Allah da ayyuka biyayya da na alhairi, sannan mutuwa ta riske shi yana kan wannan kyakkyawan yanayi.

Ganin cewa dan Adam a duniya yana dogaro ne da ayyukan da yake ne ya sanya datar da shi akan ayyukan alhairi da

(A)

dawwama akansu har zuwa farshe rayuwa alama ce da take nuna cewa ya yi kyakkyawan farshe, kaman dai yanda Annabi (Sallallahu alaiHi wa sallam) y aba mu labari a inda yake cewa: **(Lallai abin lura a cikin ayyuka shi ne farshe)**, a wata ruwayar kuma ya ce: **(Ayyuka tamkar masaki ne, idan kasansa ya yi dadi, samansa ma zai yi dadi, idan kasansa ya lalace, samansa ma sai ya lalace)**; saboda haka dole ne kowane mutum ya yi aiki tukuru saboda farshe ya yi kyau, ya shirya gamuwa da Allah mai girma da daukaka da kyawawan ayyuka, kaman yanda Alkur'ani mai girma ya fuskantar da mu zuwa ga haka a inda Allah yake cewa: **((Duk wanda yake fatan ya hadu da Ubangijinsa, to ya aikata ayyuka na gari, kada ya hada bautar Ubangijinsa da bautar komai))**, duk wanda ya ji tsoron Allah Madaukakin Sarki, ya kuma yi wa umurninsa biyayya, ya nesanci abubuwan da ya hana, to kuwa lallai Allah ya datar da shi zuwa ga ayyukan alhairi, sannan kuma a haka zai amshi ransa, kaman yanda Annabi (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya bayyana haka a inda yake cewa: **(Idan Allah yana son bawansa da alhairi sai ya yi amfani da shi)**, sai aka ce: Ya Manzon Allah, yaya ne Allah zai yi amfani da shi? Sai ya ce: **(Zai datar da shi da ayyuka na gari ne kafin ya mutu)....**

Wannan kenan, ina nema wa kai na da ku gafara daga Allah Madaukakin Sarki.

(9)

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, Ina shaida wa babu abin bauta wa da gaskiya sai Allah shi kadai, ba shi da abokin tarayya. Ina shaida cewa lallai shugabanmu, kuma Annabinmu Muhammadu, bawan Allah ne, kuma Manzonsa. Ya Ubangiji ka yi masa salati da tsira, da albarka, shi da Alayensa da Sahabbansa da duk waƙanda suka bi tafarkinsu da kyautatawa har zuwa ranar sakamako.

Ya 'yan uwa Musulmai:

Lallai dawwama akan yi wa Allah Madaukakin Sarki biyayya, da halarto da shi a cikin komai alamu ne da suke nuna za a yi karshe mai kyau, domin ingantacciyar mukaddima ce take iya isar da mai ita zuwa ga ingantaccen sakamakon da ake fata, lallai wasu daga cikin malamai sun fahimci haka a cikin maganar Allah Madaukakin Sarki da yake cewa: **((Ya ku waƙanda kuka yi imani ku ji tsoron Allah, tsoron da ya kamata, ta hanyar aikata abin da aka bayar da umurnin a aikata, da nesantar abin da aka hana, ku dawwama cikin Musulunci har zuwa lokacin da za ku haɗu da Allah)),** a tafsirin wannan ayar suka ce, abin da ake nufi shi ne: ku kiyaye Musuluncinku, ku kuma dawwama akan gabatar da ayyuka na gari, da tsoron Allahnku kaman yanda ya kamata, domin rayuwarku ta tafi akan haka, ku mutu akai, a kuma tashe ku akansa, lallai sunnar al-Karimu babban Sarki a cikin halittarsa,

(10)

ta tafi ne akan cewa: duk wanda ya rayu akan wani abu, to akansa zai mutu, a kuma tashe shi a kai.

A Hadisi kuma, Annabinmu (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(Ba za taba ji wa wani rauni a hanyarsa ta daukaka kalmar Allah ba -Allah kadai ya san wanda ake ji wa rauni domin sa- face ranar alkiyama ya zo da launi irin launin jini, amma kamshinsa na almiski ne)**, lokacin da (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya ga mutumin da taguwarsa ta harbe shi a lokacin da yake cikin harami, (Sallallahu alaiHi wa sallam) cewa ya yi: **(Ku yi masa wanka da ruwa, da magarya, ku kuma yi masa likkafani da tufafinsa, kada ku rufe kansa, kada kuma ku shafa masa turare, domin Allah zai tashe shi a matsayin mai harami ne a ranar alkiyama).**

Haka ma a cikin dalilan da suke janyo kyakkyawan kanshe akwai: gaskiyar bawa da yake yi wa Ubangijinsa, domin gaskiyar niyya ita ce take isar da bawa zuwa ga manufa, babban abin da zai tabbatar da haka shi ne: labarin Balaraben kauyen da ya zo wurin Annabi (Sallallahu alaiHi wa sallam), ya yi imani da shi, ya kuma bi shi, sannan ya ce: ina son in yi hijira tare da kai, sai kuwa Annabi (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya damka shi a hannun wani daga cikin Sahabbansa, lokacin da Annabi (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya yi rabo da shi, sai aka ba shi, sai ya ce: mene ne wannan? Sai suka ce masa: rabo ne Annabi (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya yi da kai, sai ya amsa, ya zo wurin Annabi (Sallallahu alaiHi wa sallam) da shi, sai ya ce: mene ne wannan? Sai ya ce: **(Na yi rabo da kai**

(11)

ne), sai ya ce: Ni ba saboda wannan na bi ka ba, na bi ka ne akan a harbe ni da kibiya ta nan -ya yi nuni zuwa ga makogwaronsa-, na mutu na shiga aljanna, sai ya ce: **(In dai da gaske kake yi wa Allah, Allah kuwa zai gasgata ka)**, ba a daɗe ba sai kuwa aka tafi yaƙi da maƙiya, aka ɗauko shi aka kawo wa Annabi (SallalLahu alaiHi wa sallam) an harbe shi da kibiya a inda ya nuna, sai Annabi (SallalLahu alaiHi wa sallam) ya ce: **(Shin shi ne kuwa?)** sai suka ce: Na'am, sai ya ce: **(Ya yi wa Allah gaskiya ne sai kuwa Allah ya gasgata shi)**, sai kuwa (SallalLahu alaiHi wa sallam) ya yi masa likkafi da alkyabbarsa, ya kuma shiga gaba ya yi masa sallah, a cikin abin da ya bayyana a cikin sallar da ya yi masa an ji yana cewa: **(Ya Ubangiji, wannan bawanka ne da ya fita ya yi hijira saboda kai, aka kuma kashe shi a matsayin shahidi, ni ina yi masa shaida akan haka).**

Kai madalla da bawan da Allah ya datar da shi wajen yi masa biyayya, ya kuma kyautata masa ayyukansa da ɗabi'unsa, ya kuma taimaka masa wajen biya wa mutane buƙatunsa, da yaye masu baƙin ciki, da yaɗa alhairi a cikin al'umma da ƙasa baki ɗaya, idan akwai abin da hakan yake nunawa, bai wuce irin yanda Allah ya yarda da shi, da kuma datarwar da Allah ya yi masa ba, domin kyakkyawan ƙarshe na nufin cewa lallai Allah yana son alhairi da bawa, an ruwaito Hadisi daga Sayyiduna Anas (Allah ya ƙara yarda da shi) ya ce: Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa sallam) ya ce: **(Idan Allah ya yi nufin alhairi da bawansa, sai ya yi amfani da shi)**, sai aka ce:

(۱۲)

ta yaya zai yi amfani da shi, ya Manzon Allah? Sai ya ce: **(Zai datar da shi wajen aikata aikin alhairi kafin mutuwa)**, haka ma (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(Idan Allah ya nufi alhairi da bawansa sai ya kawata shi kafin mutuwarsa)** sai aka ce: mene ne ma'anar a kawata shi kafin mutuwarsa? Sai ya ce: **(Ya buɗe masa hanyoyin yin aikin mai kyau kafin mutuwarsa har ya yarda da shi).**

Ya Allah Ubangiji, muna roƙon ka azurta mu da tuba kafin mutuwa, a lokacin mutuwa kuma muna roƙon ka azurta mu da shahada, bayan mutuwa kuma ka azurta mu da aljanna da ni'imominta.